

DELİ DANA HASTALIĞI

BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ KİMYA BÖLÜMÜ

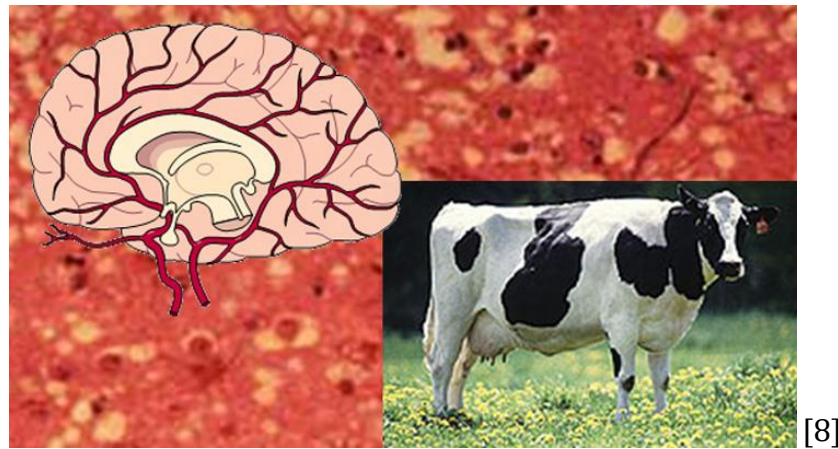
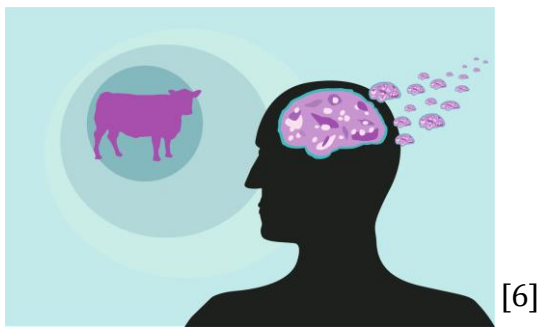
Ayşenur ERGİN 201910105015

Danışman: Doç.Dr. Semra IŞIK

Delı Dana Hastalığı Nedir?

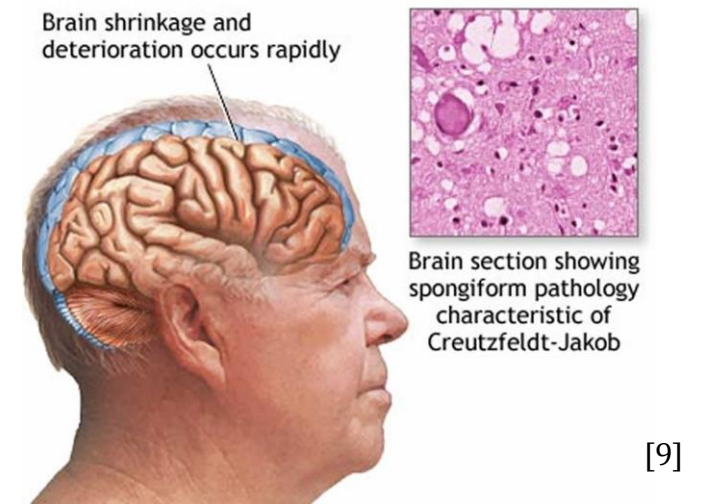
Delı dana hastalığı ilk olarak 1990'lı yıllarda Avrupa'da Birleşik Krallık'ta teşhis edilmiş, sığırlarda rastlanılan ve insanlara da bulaşabilen beyin süngerleşmesine neden olabilen beyin dokusu iltihabı hastalığıdır. Vucutta bulunan prion proteininin mutasyon geçirmesi ile başlar hastalık. Prion proteininin normal formu vücuttaki birçok dokuda ifade (ekspre) edilir, ancak en yüksek seviyelerde beyindeki nöronlarda ortaya çıkar. 35-40 yıl gibi uzun bir kuluçka süresi olan delı dana hastalığının insanda görülen türü Creutzfeldt-Jakob hastalığı olarak adlandırılmaktadır. Creutzfeldt-Jakob hastalığı, yıkıcı ve ölümcül bir insan prion hastalığıdır. Hastalık tipik olarak bilişsel ve motor işlev bozukluğunun bir kombinasyonuna neden olur ve hızlı ilerler; etkilenen bireylerin çoğu semptomların başlamasından sonraki birkaç ay içinde ölür. Herhangi bir tedavisi bulunmamakta ve insandan insana bulaşıcılığına dair herhangi bir kanıt yoktur. Epidemiyolojik kanıtlar, sporadik Creutzfeldt-Jakob hastalığının harici bir enfeksiyöz kaynaktan alınmadığını güçlü bir şekilde göstermektedir.[1-5]

Delı Dana Hastalığının Türleri Nelerdir?

Delı dana hastalığının 4 türü mevcuttur.

- **Sporadik form:** Delı dana hastalığının %85 gibi büyük çoğunluğu sporadik hastaları oluşturmaktadır. Sporadik alt türünün nedeni vücutta bulunan prion proteinlerinin mutasyon geçirmesinden kaynaklanmaktadır.
- **Genetik form:** Delı dana tanısı almış hastaların %15'inin ailesinde bu hastalık tespit edilmiştir.
- **İyatrogenik form:** Kornea, deri nakli ya da kontamine (bulaş olan) aletlerle beyin ameliyatı geçiren kişilerde oluşan delı dana hastalığı türüdür.
- **Varyant formu:** Enfekte sığır eti tüketen kişilerde görülen delı dana hastalığı türüdür. [2]

DELİ DANA HASTALIGININ BELİRTİLERİ NELERDİR?

- Kişilik değişiklikleri
- Hafıza kaybı
- Düşünmenin bozulması
- Bulanık görme yada körlük
- Uykusuzluk
- Koordinasyonsuzluk
- Konuşmada zorluk
- Yutma güçlüğü
- Ani ve sarsıntılı hareketler

Delı dana hastalığı ilerledikçe zihinsel belirtileri daha da kötüleşerek hastanın komaya girmesine neden olur. Bu durumdaki hastalar yaklaşık bir yıl içerisinde kalp yetmezliği, akciğer yetmezliği, pnömoni ya da çeşitli enfeksiyonlar nedeniyle hayatını kaybeder. [2]

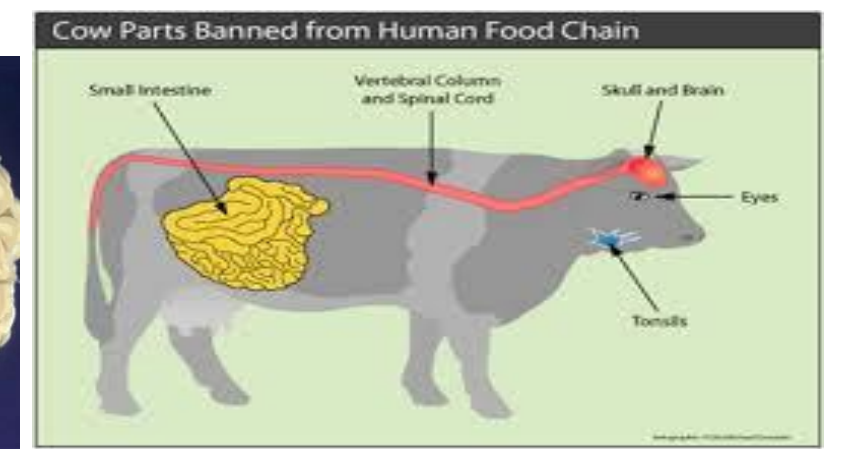
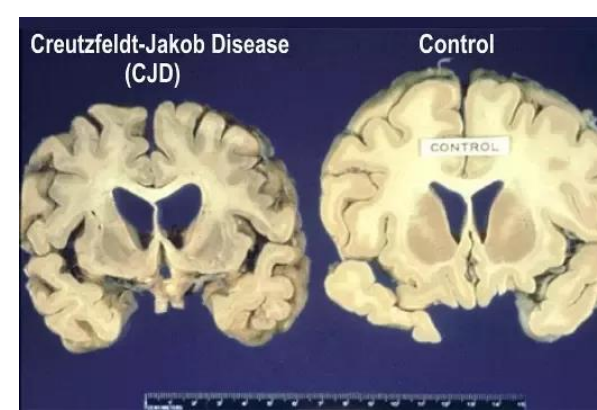
DELİ DANA HASTALIĞINDAN KORUNMA YOLLARI

Pişirmek, yıkamak, kaynatmak gibi sterilizasyon şekilleri prion proteinlerine zarar vermediği için ekstra özen göstermek önemlidir. Vakalarla ilgilenen sağlık çalışanları ve ailelerin risk altında olmaması adına eldiven giyerek müdahalelerde bulunması, kesiklerle temastan kaçınılması, tek kullanımlık kıyafetler gibi önlemler alması yerinde olacaktır. Nadir görülse de ortaya çıktığında ölümlerle sonuçlanan bu hastalıktan korunmak için uygulanması gereken bazı önlemler vardır. Bunlar şu şekilde sıralanabilir:

- Hayvanların et ve kemik unuyla beslenmesini engellemek
- Riskli grupta bulunan hayvanların dokularının gıda zincirine girmesini engellemek; bu hayvanların etlerini ve sakatlarını yememek
- Prion hastalıklarına karşı; sağlık görevlilerinin kesiklerden kaçınmasını, tek kullanımlık kıyafetler giymesini sağlamak
- Çiftçilik veya hayvancılık ile uğraşan kişileri delı dana hastalığı konusunda eğitmek [1,6]

DELİ DANA HASTALIGININ TEDAVİ YONTEMLERİ NELERDİR?

Beyin fonksiyonlarının hızlı bir şekilde bozulmasına sebep olan ve semptomların görülmesini takiben 3-12 ay içerisinde ani ölüm ile sonuçlanan delı dana hastalığının, günümüzde kesin bir tedavisi bulunmamaktadır. Tedavinin temeli semptomatik ve destekleyici bakımdır. Araştırmacılar Creutzfeldt-Jakob hastalığı üzerinde birkaç ilaç denemesi yürüttüler, ancak şimdiye kadar hiçbiri net bir fayda göstermedi. Bu ölümcül durumun tedavisini bulmak için daha fazla araştırmaya ihtiyaç var. Ancak hastaların kas kasılmalarının ve ağrıların azaltılması; hastanın rahatlatılması için destekleyici tedavi yöntemleri uygulanır. Delı dana hastalığı sinir sistemini etkileyen bir sağlık sorunu olduğu için hastalarda ağrı şikâyeti ile sık karşılaşılır. Bu nedenle semptomların hafifletilmesinde ağrı kesici ilaçlardan da faydalanılabilir. [6,10]

KAYNAKÇA

- [1] <https://www.acibadem.com.tr/ilgi-alani/deli-dana-hastaligi-creutzfeldt-jakob-hastaligi>
- [2] <https://www.memorial.com.tr/hastaliklar/deli-dana-hastaligi>
- [3] <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8109225/>
- [4] <https://www.termedia.pl/Review-article-r-n-r-nVariant-Creutzfeldt-Jakob-disease-an-update.20.18389.1.1.html>
- [5] <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5204333/>
- [6] <https://www.medicana.com.tr/saglik-rehberi-detav/12270/deli-dana-hastaligi-nedir-belirtileri-tanisi-ve-tedavisi>
- [7] <https://www.sabah.com.tr/saglik/2017/01/12/deli-dana-nedir-nasil-tedavi-edilir>
- [8] <https://www.bioedonline.org/slides/hot-topics/mad-cow-disease>
- [9] <https://healthjade.net/mad-cow-disease>
- [10] <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK507860/>
- [11] <https://www.quora.com/What-are-the-medical-conditions-associated-with-Creutzfeldt%E2%80%9393Jakob-disease>
- [12] <https://www.slideshare.net/daliaelshafei/viral-food-born-infections>